

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi ajoneuvojen suunnittelua koskevista kiertotalousvaatimuksista ja romuajoneuvojen jätehuollosta, asetusten (EU) 2018/858 ja 2019/1020 muuttamisesta sekä direktiivien 2000/53/EY ja 2005/64/EY kumoamisesta (ajoneuvojen kiertotalousasetus)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi ajoneuvojen suunnittelua koskevista kiertotalousvaatimuksista ja romuajoneuvojen jätehuollosta, asetusten (EU) 2018/858 ja 2019/1020 muuttamisesta sekä direktiivien 2000/53/EY ja 2005/64/EY kumoamisesta (ajoneuvojen kiertotalousasetus) (U 72/2023 vp): Liikenne- ja viestintävaliokuntaan on saapunut jatkokirjelmä UJ 7/2025 vp mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- johtava asiantuntija Esa Aaltonen, liikenne- ja viestintäministeriö
- erityisasiantuntija Eini Lemmelä, ympäristöministeriö
- johtava asiantuntija Tuovi Valtonen, Liikenne- ja viestintävirasto
- asiantuntija Janne Ollenberg, Suomen ajoneuvohistoriallinen keskusliitto - SAHK ry

Viitetiedot

Valiokunta on aiemmin antanut asiasta lausunnon LiVL 1/2024 vp.

VALTIONEUVOSTON JATKOKIRJELMÄ

Ehdotus

Valtioneuvoston jatkokirjelmässä todetaan, että keskeiset neuvostossa ehdotetut muutokset koskevat soveltamisalaa, romuajoneuvon määritelmää ja vanhoihin ajoneuvoihin liittyvää harrastus-, kilpailu- ja liiketoimintaa, kierrätysmateriaalien vähimmäisvaatimuksia, biopohjaisen muovin käyttöä ajoneuvoissa, haitallisten aineiden rajoituksia, laajennettua tuottajavastuuta, romuajoneuvoista irrotettuja akkuja ja paristoja, seuraamuksia ja säädösvallan siirtoa komissiolle.

Valiokunnan lausunto LiVL 9/2025 vp

Asetuksen säännökset romuajoneuvon määrittelykriteereistä, käytettyjen ajoneuvojen omistajanvaihdoksista ja viennistä sekä ajoneuvon omistajan velvollisuudesta toimittaa romuajoneuvo jätehuoltoon ovat edenneet parempaan suuntaan vanhoihin ajoneuvoihin liittyvän harrastus-, kilpailu- ja liiketoiminnan kannalta.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto on muodostanut näkemyksiä asiakokonaisuuteen aiemmin U-kirjelmässä (U 72/2023 vp). Valtioneuvosto täydentää U-kirjelmässä esitettyjä kantoja seuraavasti:

Asetusehdotus on edennyt monin osin Suomen kannalta hyvään suuntaan. Valtioneuvosto pitää asetusta kokonaisuutena kannatettavana, sillä se edistäisi kiertotaloutta autoalalla ja romuajoneuvojen asianmukaista käsittelyä ja vähentäisi siten ajoneuvojen elinkaarenaikaisia ympäristöhaittoja sekä auttaisi turvaamaan kriittisten raaka-aineiden saatavuutta EU:ssa.

Valtioneuvosto katsoo, että asetuksen jatkovalmistelussa on tarpeen kiinnittää huomiota siihen, ettei ajoneuvojen omistajille, viranomaisille ja muille toimijoille aiheutuisi tarpeetonta hallinnollista taakkaa.

Soveltamisala

Valtioneuvosto voi lähtökohtaisesti tukea asetuksen soveltamisalan laajentamista. Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että mahdollisissa soveltamisalan laajennuksissa otetaan huomioon vaatimusten kohtuullisuus ja soveltamisalan selkeys. Valtioneuvosto tukee sitä, että monivaiheisesti hyväksytyjen ajoneuvojen tapauksessa laajennettu tuottajavastuu olisi perusajoneuvon valmistajalla ja perusajoneuvon valmistaja voisi periä osan tuottajamaksusta ajoneuvon muilta valmistajilta.

Romuajoneuvon määritelmä ja vanhoihin ajoneuvoihin liittyvä harrastus-, kilpailu- ja liiketoiminta

Valtioneuvosto tukee romuajoneuvojen määrittelykriteerien täsmentämistä koskien kulttuurisesti tai historiallisesti arvokkaita ajoneuvoja sekä ajoneuvon korjaamista. Valtioneuvosto voi myös tukea ehdotuksia, jotka koskevat sen arviointia, onko ajoneuvo romuajoneuvo. Valtioneuvosto pitää tärkeänä sitä, että säännöksissä olisi kansallista liikkumavaraa.

Valtioneuvosto voi tukea ajoneuvon omistajan tai omistajan nimissä toimivan velvollisuutta toimittaa romuajoneuvo jätehuoltoon ja suhtautuu myönteisesti viranomaisen mahdollisuuteen pyytää epäselvissä tilanteissa todistus siitä, ettei ajoneuvo ole romuajoneuvo.

Valtioneuvosto voi lähtökohtaisesti tukea sitä, että käytetyn ajoneuvon omistajanvaihdosta varten ajoneuvon omistajan olisi esitettävä ajoneuvon hankinnasta kiinnostuneelle voimassa oleva katsastustodistus tai liitteen I mukainen arviointi osoitukseksi siitä, että ajoneuvo ei ole romuajoneuvo. Valtioneuvosto suhtautuu myönteisesti siihen, että omistajanvaihdoksiin liittyviä velvollisuuksia ei sovellettaisi luonnollisten henkilöiden välisiin liikennekelpoisten ajoneuvojen omistajanvaihdoksiin. Valtioneuvosto voi tukea sitä, että taloudellisesti korjauskelvottoman ajoneuvon omistajanvaihdosta varten ajoneuvon omistajan olisi myös esitettävä kopio ajoneuvon vau-

Valiokunnan lausunto LiVL 9/2025 vp

riohistoriasta vakuutusyhtiön tekemän arvion perusteella sekä kustannusarvio ajoneuvon korjaamisesta liikennekelpoiseksi. Valtioneuvosto pitää hyvänä, että omistajanvaihdoksia koskevia säännöksiä sovellettaisiin omistajanvaihdoksissa EU:n sisällä ja EU:sta kolmansiin maihin. Valtioneuvosto voi tukea myös viranomaisen mahdollisuutta tarkistaa omistajanvaihdoksia koskevien vaatimusten täyttyminen epäillessään, että romuajoneuvoja ollaan viemässä maasta käytettyinä ajoneuvoina. Valtioneuvosto voi lähtökohtaisesti tukea käytettyjen ajoneuvojen vientiä EU:sta kolmansiin maihin koskevia täsmennyksiä. Valtioneuvosto tukee sitä, että kulttuurisesti kiinnostavan ajoneuvon voisi viedä EU:n ulkopuolelle, vaikka se ei ole liikennekelpoinen. Valtioneuvosto suhtautuu myönteisesti siihen, että käytettyjen ajoneuvojen vientiä valvottaisiin pääsääntöisesti sähköisissä järjestelmissä. Valtioneuvosto pitää lähtökohtaisesti hyvänä vakuutusyhtiöille asetettavaa velvollisuutta arvioida, onko vaurioitunut ajoneuvo romuajoneuvo. Samoin valtioneuvosto pitää läpinäkyvyyden nimissä hyvänä sitä, että vakuutusyhtiöiden tulisi säännöllisesti antaa viranomaiselle tietoa taloudellisesti ja teknisesti korjauskelvottomista ajoneuvoista.

Kierrätysmateriaalien vähimmäissältövaatimukset

Valtioneuvosto pitää hyvänä sitä, että kierrätysmateriaalien vähimmäissältövaatimusten täyttämiseksi hyväksyttäisiin myös kolmansista maista peräisin oleva kierrätysmateriaali. Valtioneuvosto suhtautuu myönteisesti myös säännöksiin, joilla varmistettaisiin, että EU:sta ja kolmansista maista peräisin olevaan kierrätysmateriaaliin sovellettaisiin vastaavia ihmisten terveyttä, ilmastoa ja ympäristöä koskevia vaatimuksia. Sääntelyratkaisun tulisi olla linjassa Maailman kauppajärjestön sääntöjen kanssa. Valtioneuvosto voi myös tukea EU:sta ja kolmansista maista peräisin olevaa kierrätysmateriaalia koskevien vastaavien vaatimusten myöhempää uudelleentarkastelua, jotta voitaisiin arvioida sääntelyn vaikutuksia ja kuulla kolmansien maiden näkemyksiä. Uudelleentarkastelu tulisi tehdä hyvissä ajoin ennen kuin kierrätysmateriaalien vähimmäissältövaatimuksia aletaan soveltaa.

Biopohjaisen muovin käyttö ajoneuvoissa

Valtioneuvosto pitää hyvänä, että biopohjaisen muovin käyttöä ajoneuvoissa tarkasteltaisiin myöhemmin uudelleen komission kertomuksen pohjalta. Komissiolle asetetun uudelleentarkastelun määräajan lyhentämistä tulisi harkita. Valtioneuvosto voi myös tukea tavoitteiden asettamista biopohjaisen muovin käytölle ja ratkaisua, jossa kierrätysmuovin vähimmäissältövaatimuksen voisi osin täyttää biopohjaisella muovilla. Sääntelyratkaisun tulisi olla yhteensopiva Maailman kauppajärjestön sääntöjen kanssa, ja siinä tulisi huomioida biopohjaisen muovin käytön kestävyys ympäristön kannalta.

Haitallisten aineiden rajoitukset

Valtioneuvosto tukee sitä, että akkujen osalta haitallisten aineiden rajoitukset ja niitä koskevat poikkeukset siirrettäisiin akuista ja paristoista ja jäteakuista ja -paristoista annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen (EU) 2023/1542 (jäljempänä akkuasetus).

Valiokunnan lausunto LiVL 9/2025 vp

Laajennettu tuottajavastuu

Valtioneuvosto tukee ensisijaisesti sitä, että jäsenvaltioilla olisi kansallista liikkumavaraa laajennetun tuottajavastuun täytäntöönpanossa. Valtioneuvosto voi kuitenkin viime kädessä hyväksyä myös sääntelyratkaisun, jossa tuottaja tai tuottajayhteisö voisi tehdä valtuutettujen käsittelylaitosten kanssa sopimuksia, joiden tulisi olla oikeudenmukaisia, läpinäkyviä ja syrjimättömiä. Valtioneuvosto pitää oikeansuuntaisina ehdotettuja muutoksia tuottajan velvollisuuteen kattaa jätehuoltokustannukset, kun ajoneuvosta tulee romuajoneuvo toisessa jäsenvaltiossa. Valtioneuvosto kuitenkin katsoo, että säännösten toteuttamiskelpoisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta tulisi vielä arvioida.

Romuajoneuvoista irrotetut akut ja paristot

Valtioneuvosto tukee ehdotettua muutosta, ettei romuajoneuvoista irrotettuihin akkuihin sovellettaisi asetusehdotuksen linjausta, jonka mukaan romuajoneuvoista irrotettuja uudelleenkäyttöön, uudelleenvalmistukseen ja kunnostukseen sopivia osia ei pidettäisi jätteenä. Valtioneuvosto pitää perusteltuna, että romuajoneuvoista irrotettuihin akkuihin sovellettaisiin akkuasetusta.

Seuraamukset

Valtioneuvosto katsoo, että seuraamuksia koskevan artiklan sisältämät velvollisuudet, joiden rikkomisesta tulisi määrätä seuraamus, ovat pääosin asianmukaisia. Seuraamuksia koskevien artikloiden osalta on tarpeen kiinnittää huomiota niiden yhteensopivuuteen kansallisen oikeusjärjestelmän kanssa. Jatkovalmistelussa tulisi lisäksi huolehtia, että sääntely olisi riittävän täsmällistä, jotta seuraamukset voidaan panna kansallisesti täytäntöön.

Säädösvallan siirto komissiolle

Valtioneuvosto katsoo, että ehdotetuille delegoiduille säädöksille on niihin tehtyjen täsmennysten myötä pääosin hyväksyttävät ja asianmukaiset perusteet. Valtioneuvosto kuitenkin katsoo, että komissiolle ehdotettua toimivaltaa antaa delegoituja säädöksiä uudelleenkäyttöä ja kierrätystä haittaavien aineiden rajoituksista sekä jäsenvaltioiden, tuottajien ja jätehuoltotoimijoiden velvollisuuksista, kun ajoneuvosta tulee romuajoneuvo toisessa jäsenvaltiossa, tulisi vielä pyrkiä täsmentämään.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

(1) Valiokunta pitää asetusehdotuksen yleisiä tavoitteita lähtökohtaisesti kannatettavina mutta epäilee, että asetuksen tavoitteita ei nykyisellä esityksellä saavuteta. Valiokunta kiinnittää myös huomiota siihen, että päällekkäistä sääntelyä tulee välttää.

(2) Valiokunta korostaa vanhojen ja historiallisten ajoneuvojen harrastustoiminnan jatkumisen ja ajoneuvokulttuuriperinnön merkitystä. Valiokunta toteaa tyytyväisyydellä, että saadun selvityksen mukaan asetuksen jatkokäsittelyssä asetusta on kehitetty suuntaan, joka paremmin ottaa huomioon vanhojen ja historiallisten ajoneuvojen harrastustoiminnan jatkumisen. Valiokunta to-

Valiokunnan lausunto LiVL 9/2025 vp

teaa kulttuurisesti kiinnostavan ajoneuvon määrittelemisen olevan haastavaa, koska ei ole mahdollista arvioida, mitkä ajoneuvot tulevaisuudessa tulevat olemaan kulttuurisesti kiinnostavia. Tämän vuoksi myös niin sanottujen tavallisten ajoneuvojen säilyttäminen tulee mahdollistaa, jotta ei kävisi niin, että tulevaisuudessa todetaan, että kulttuurisesti kiinnostavat ajoneuvot on tuhotu asetuksen vaatimuksesta.

(3) Valiokunta kantaa huolta siitä, että asetus saattaa edelleen johtaa siihen, että vanhojen ajoneuvojen säilyttäminen keräilyä varten hankaloituu. Valiokunta painottaa, että sääntelyllä ei saa vaikeuttaa tämän kaltaisiin tarkoituksiin käytettävien ajoneuvojen ja niiden varaosien ostamista ja myymistä.

(4) Valiokunta toistaa aikaisemmin lausumansa kannan, että asetusehdotuksen sääntely ei saa haitata nykyistä monipuolista vanhoihin ja historiallisiin ajoneuvoihin liittyvää harrastus-, kilpailu- tai liiketoimintaa. Valiokunta uudistaa muilta osin aikaisemmin lausunnossaan LiVL 1/2024 vp lausumansa kannat.

(5) Edellä mainitun lisäksi valiokunta korostaa, että kansallista liikkumavaraa tulee mahdollisimman laajasti käyttää kyseisen harrastus-, kilpailu- ja liiketoiminnan varmistamiseksi.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Liikenne- ja viestintävaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

Helsingissä 4.6.2025

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

varapuheenjohtaja Timo Furuholm vas
jäsen Pekka Aittakumpu ps
jäsen Marko Asell sd
jäsen Heikki Autto kok
jäsen Seppo Eskelinen sd
jäsen Atte Harjanne vihr
jäsen Petri Huru ps
jäsen Aleksi Jäntti kok
jäsen Vesa Kallio kesk
jäsen Marko Kilpi kok
jäsen Sheikki Laakso ps
jäsen Mats Löfström r
jäsen Anna-Kristiina Mikkonen sd
jäsen Martin Paasi kok
jäsen Pinja Perholehto sd

Valiokunnan lausunto LiVL 9/2025 vp

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Mika Boedeker